

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 20ής Σεπτεμβρίου 2016*

[Κείμενο όπως έχει διορθωθεί με διάταξη της 20ής Δεκεμβρίου 2017]

«Αίτηση αναιρέσεως – Πρόγραμμα στηρίξεως σταθερότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας – Μνημόνιο κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013 για τους ειδικούς όρους οικονομικής πολιτικής που συνήφθη μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας – Καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας – Εξωσυμβατική ευθύνη της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ – Προϋποθέσεις – Υποχρέωση διασφάλισης της συμβατότητας του εν λόγω μνημονίου κατανόησης με το δίκαιο της Ένωσης»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-8/15 P έως C-10/15 P,

με αντικείμενο τρεις αιτήσεις αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκαν στις 9 Ιανουαρίου 2015,

Ledra Advertising Ltd, με έδρα τη Λευκωσία (Κύπρος) (C-8/15 P),

Ανδρέας Ελευθερίου, κάτοικος Λεμεσού (Κύπρος) (C-9/15 P),

Ελένη Ελευθερίου, κάτοικος Λεμεσού (C-9/15 P),

Λίλια Παπαχριστοφή, κάτοικος Λεμεσού (C-9/15 P),

Χρήστος Θεοφίλου, κάτοικος Λευκωσίας (C-10/15 P),

Ελένη Θεοφίλου, κάτοικος Λευκωσίας (C-10/15 P),

εκπροσωπούμενοι από τον Α. Πασχαλίδη, δικηγόρο, την Α. Μ. Πασχαλίδου, barrister, και τον Α. Riza, QC, κατ' εντολήν του Χ. Πασχαλίδη, solicitor,

αναιρεσείοντες,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι οι:

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους J.-P. Kerpenne και Μ. Κωνσταντινίδη, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

και

* * Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

[Κείμενο όπως έχει διορθωθεί με διάταξη της 20ής Δεκεμβρίου 2017] Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), εκπροσωπούμενη από τους G. Várhelyi, K. Laurinavičius και O. Heinz, επικουρούμενους από τον H.-G. Kamann, Rechtsanwalt,

καθών πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, A. Tizzano, αντιπρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, A. Arabadjiev (εισηγητή) και D. Šváby, προέδρους τμήματος, A. Rosas, E. Juhász, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, M. Βηλαρά και E. Regan, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Wahl

γραμματέας: I. Pléssy, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 2ας Φεβρουαρίου 2016,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Απριλίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με τις αιτήσεις τους αναίρεσεως, η Ledra Advertising Ltd στην υπόθεση C-8/15 Ρ, ο Ανδρέας Ελευθερίου και οι Ελένη Ελευθερίου και Λίλια Παπαχριστοφή στην υπόθεση C-9/15 Ρ, καθώς και ο Χρίστος Θεοφίλου και η Ελένη Θεοφίλου στην υπόθεση C-10/15 Ρ, ζητούν, αντιστοίχως, την αναίρεση των διατάξεων του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 10ης Νοεμβρίου 2014, Ledra Advertising κατά Επιτροπής και ΕΚΤ (Τ-289/13, ΕΥ:Τ:2014:981), της 10ης Νοεμβρίου 2014, Ελευθερίου και Παπαχριστοφή κατά Επιτροπής και ΕΚΤ (Τ-291/13, μη δημοσιευθείσα, ΕΥ:Τ:2014:978), και της 10ης Νοεμβρίου 2014, Θεοφίλου κατά Επιτροπής και ΕΚΤ (Τ-293/13, μη δημοσιευθείσα, ΕΥ:Τ:2014:979) (στο εξής, από κοινού: ανααιρεσιβαλλόμενες διατάξεις), με τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο κήρυξε εν μέρει απαράδεκτες και εν μέρει αβάσιμες τις προσφυγές τους με αίτημα, πρώτον, την ακύρωση των σημείων 1.23 έως 1.27 του μνημονίου κατανόησης για τους ειδικούς όρους οικονομικής πολιτικής, που συνήφθη μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) στις 26 Απριλίου 2013 (στο εξής: μνημόνιο κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013) και, δεύτερον, την αποκατάσταση της ζημίας την οποία υποστηρίζουν ότι υπέστησαν οι νυν ανααιρεσιόντες λόγω της προσθήκης των ανωτέρω σημείων στο εν λόγω μνημόνιο κατανόησης και λόγω παραβάσεως εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της υποχρεώσεως εποπτείας που αυτή υπέχει.

Το νομικό πλαίσιο

Η Συνθήκη για τον ΕΜΣ

- 2 Στις 2 Φεβρουαρίου 2012, υπογράφηκε στις Βρυξέλλες (Βέλγιο) η Συνθήκη για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας από το Βασίλειο του Βελγίου, την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, τη Δημοκρατία της Εσθονίας, την Ιρλανδία, την Ελληνική Δημοκρατία, το Βασίλειο της Ισπανίας, τη Γαλλική Δημοκρατία, την Ιταλική Δημοκρατία, την Κυπριακή Δημοκρατία, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, τη Μάλτα, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, τη Δημοκρατία

της Αυστρίας, την Πορτογαλική Δημοκρατία, τη Δημοκρατία της Σλοβενίας, τη Σλοβακική Δημοκρατία και τη Δημοκρατία της Φινλανδίας (στο εξής: Συνθήκη για τον ΕΜΣ). Η Συνθήκη αυτή τέθηκε σε ισχύ στις 27 Σεπτεμβρίου 2012.

3 Η αιτιολογική σκέψη 1 της Συνθήκης για τον ΕΜΣ έχει ως εξής:

«Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε στις 17 Δεκεμβρίου 2010 για την ανάγκη θέσπισης μόνιμου μηχανισμού σταθερότητας από τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (“ΕΜΣ”) θα αναλάβει το έργο το οποίο διεκπεραιώνουν επί του παρόντος η Ευρωπαϊκή Διευκόλυνση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (“ΕΔΧΣ”) και ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης (“ΕΜΧΣ”) παρέχοντας, όπου είναι αναγκαίο, χρηματοπιστωτική συνδρομή σε κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ.»

4 Κατά τα άρθρα 1 και 2 και κατά το άρθρο 32, παράγραφος 2, της εν λόγω Συνθήκης, τα συμβαλλόμενα μέρη, ήτοι τα κράτη με νόμισμα το ευρώ, συστήνουν μεταξύ τους διεθνή χρηματοδοτικό οργανισμό, τον ΕΜΣ, ο οποίος διαθέτει νομική προσωπικότητα.

5 Το άρθρο 4, παράγραφοι 1, 3 και 4, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΜΣ ορίζει:

«1. Ο ΕΜΣ διαθέτει συμβούλιο διοικητών και συμβούλιο διευθυντών, καθώς και διευθύνοντα σύμβουλο και λοιπό ειδικό προσωπικό, ανάλογα με τις ανάγκες.

[...]

3. Η έγκριση μιας απόφασης με αμοιβαία συμφωνία απαιτεί την ομοφωνία των μελών που συμμετέχουν στην ψηφοφορία. Οι αποχές δεν εμποδίζουν τη λήψη απόφασης με αμοιβαία συμφωνία.

4. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 3, ενεργοποιείται διαδικασία έκτακτης ψηφοφορίας εφόσον τόσο η Επιτροπή όσο και η [Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)] συμπεραίνουν ότι η μη επείγουσα έκδοση μιας απόφασης για τη χορήγηση ή την υλοποίηση χρηματοπιστωτικής συνδρομής, όπως καθορίζεται στα άρθρα 13 έως 18, θα απειλούσε την οικονομική και χρηματοπιστωτική βιωσιμότητα της ζώνης του ευρώ. [...]»

6 Το άρθρο 5, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τον ΕΜΣ ορίζει ότι «[σ]τις συνεδριάσεις του συμβουλίου διοικητών [του ΕΜΣ] δύνανται να συμμετέχουν ως παρατηρητές το μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που είναι αρμόδιο για τις οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις και ο Πρόεδρος της [Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας], καθώς και ο πρόεδρος της Ευρωομάδας (εάν δεν είναι ο πρόεδρος ή διοικητής)».

7 Το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συνθήκης για τον ΕΜΣ ορίζει ότι «[τ]ο μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που είναι αρμόδιο για τις οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις και ο Πρόεδρος της ΕΚΤ δύνανται να ορίσουν έκαστος έναν παρατηρητή [στο συμβούλιο διοικητών του ΕΜΣ]».

8 Το άρθρο 12 της Συνθήκης για τον ΕΜΣ ορίζει τις αρχές που διέπουν τη στήριξη σταθερότητας και προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Εφόσον είναι απαραίτητο για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της και των κρατών μελών της, ο ΕΜΣ δύναται να παρέχει στήριξη σταθερότητας σε μέλος του ΕΜΣ, κάτω από αυστηρούς όρους, κατάλληλους για το επιλεγμένο μέσο χρηματοπιστωτικής συνδρομής. Οι εν λόγω όροι μπορούν να καλύπτουν το φάσμα από ένα πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής έως τη συνεχή τήρηση προκαθορισμένων όρων επιλεξιμότητας.»

- 9 Η διαδικασία για τη χορήγηση στήριξης σταθερότητας προς μέλος του ΕΜΣ ορίζεται στο άρθρο 13 της Συνθήκης για τον ΕΜΣ ως εξής:

«1. Μέλος του ΕΜΣ μπορεί να ζητήσει στήριξη σταθερότητας με αίτηση προς τον πρόεδρο του συμβουλίου διοικητών. Η εν λόγω αίτηση αναφέρει τα μέσα χρηματοπιστωτικής συνδρομής που πρέπει να εξεταστούν. Με την παραλαβή της αίτησης, ο πρόεδρος του συμβουλίου διοικητών αναθέτει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνεργασία με την ΕΚΤ, τα ακόλουθα:

- α) να εκτιμήσει την ύπαρξη κινδύνου για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της ή των κρατών μελών της, εκτός εάν η ΕΚΤ έχει ήδη υποβάλει σχετική ανάλυση βάσει του άρθρου 18 παράγραφος 2,
- β) να εκτιμήσει εάν το δημόσιο χρέος είναι βιώσιμο. Εφόσον κρίνεται χρήσιμο και εφικτό, η εν λόγω εκτίμηση αναμένεται να διενεργείται από κοινού με το [Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ)],
- γ) να εκτιμήσει τις πραγματικές ή δυνητικές ανάγκες χρηματοδότησης του συγκεκριμένου μέλους του ΕΜΣ.

2. Βάσει της αίτησης του κράτους μέλους του ΕΜΣ και της κατά την παράγραφο 1 εκτίμησης, το συμβούλιο διοικητών δύναται να αποφασίσει να χορηγήσει, κατ' αρχήν, στήριξη σταθερότητας στο ενδιαφερόμενο μέλος του ΕΜΣ με τη μορφή διευκόλυνσης χρηματοπιστωτικής συνδρομής.

3. Εάν εκδοθεί απόφαση σύμφωνα με την παράγραφο 2, το συμβούλιο διοικητών αναθέτει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή —σε συνεργασία με την ΕΚΤ και, εφόσον είναι εφικτό, από κοινού με το ΔΝΤ— να διαπραγματευθεί με το ενδιαφερόμενο μέλος του ΕΜΣ μνημόνιο κατανόησης (“ΜΚ”) όπου θα περιγράφονται αναλυτικά οι όροι που θα συνδέονται με τη διευκόλυνση χρηματοπιστωτικής συνδρομής. Το περιεχόμενο του ΜΚ αντικατοπτρίζει τις αδυναμίες που πρέπει να αντιμετωπιστούν και το μέσο χρηματοπιστωτικής συνδρομής που έχει επιλεγεί. Παράλληλα, ο διευθύνων σύμβουλος του ΕΜΣ καταρτίζει πρόταση συμφωνίας για διευκόλυνση χρηματοπιστωτικής συνδρομής, περιλαμβάνουσα τους όρους και τις προϋποθέσεις χρηματοδότησης, καθώς και την επιλογή των μέσων, που υποβάλλεται στο συμβούλιο διοικητών προς έγκριση.

Το ΜΚ συνάδει πλήρως με τα μέτρα συντονισμού των οικονομικών πολιτικών που προβλέπονται στη [συνθήκη ΛΕΕ], ιδίως με τυχόν πράξεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης οποιασδήποτε γνώμης, προειδοποίησης, σύστασης ή απόφασης απευθυνόμενης στο ενδιαφερόμενο μέλος του ΕΜΣ.

4. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογράφει το ΜΚ εξ ονόματος του ΕΜΣ, υπό τον όρο της προηγούμενης τήρησης των προϋποθέσεων που καθορίζονται στην παράγραφο 3 και της προηγούμενης έγκρισης από το συμβούλιο διοικητών.

5. Το συμβούλιο διευθυντών εγκρίνει τη συμφωνία για διευκόλυνση χρηματοπιστωτικής συνδρομής στην οποία παρουσιάζονται αναλυτικά οι χρηματοοικονομικές πτυχές της στήριξης σταθερότητας που πρόκειται να χορηγηθεί και, κατά περίπτωση, την εκταμίευση της πρώτης δόσης της συνδρομής.

[...]

7. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή —σε συνεργασία με την ΕΚΤ και, εφόσον είναι εφικτό, από κοινού με το ΔΝΤ— επιφορτίζεται με την παρακολούθηση της συμμόρφωσης προς τους όρους που συνοδεύουν τη διευκόλυνση χρηματοπιστωτικής συνδρομής.»

Το μνημόνιο κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013

- 10 Υπό τον τίτλο «Αναδιάρθρωση και εξυγίανση της Cyprus Popular Bank και της Bank of Cyprus», τα σημεία 1.23 έως 1.27 του μνημονίου κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013 (στο εξής: επίμαχα σημεία) έχουν ως εξής:

«1.23. Η λογιστική εκτίμηση και η εκτίμηση οικονομικής αξίας που αναφέρθηκε προηγουμένως αποκάλυψε ότι οι δύο μεγαλύτερες τράπεζες της Κύπρου ήταν αφερέγγυες. Για αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής, η Κυβέρνηση εφάρμοσε ένα σχέδιο εκτενούς εξυγίανσης και αναδιάρθρωσης. Προς το σκοπό αποφυγής της συσσώρευσης μελλοντικών ανισορροπιών και για αποκατάσταση της βιωσιμότητας του τομέα, ενώ θα διατηρείται ο ανταγωνισμός, έχει υιοθετηθεί μια τετραπλή στρατηγική η οποία δεν συνεπάγεται δαπάνη χρημάτων των φορολογουμένων.

1.24. Πρώτον, όλα τα περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με την Ελλάδα (περιλαμβανομένων των ναυτιλιακών δανείων) και υποχρεώσεις, που υπολογίζονται με το δυσμενές σενάριο σε [...] 16,4 δισεκατομμύρια και [...] 15 δισεκατομμύρια [ευρώ] αντίστοιχα, αποκόπησαν. Τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις στην Ελλάδα αποκτήθηκαν από την Τράπεζα Πειραιώς, η αναδιάρθρωση των οποίων θα γίνει από τις Ελληνικές αρχές. Η αποκοπή βασίστηκε σε συμφωνία που υπογράφηκε στις 26 Μαρτίου 2013. Με τη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που υπολογίζεται σε [...] 19,2 δισεκατομμύρια [ευρώ], η αποκοπή μείωσε ουσιαστικά τη διασυννοριακή έκθεση μεταξύ Ελλάδας-Κύπρου.

1.25. Σε ό,τι αφορά το παράρτημα της [Cyprus Popular Bank Public Co. Ltd (στο εξής: Cyprus Popular Bank)] στο Ηνωμένο Βασίλειο, όλες οι καταθέσεις του μεταφέρθηκαν στη θυγατρική της [Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρεία Λτδ (στο εξής: Bank of Cyprus)] στο Ηνωμένο Βασίλειο. Τα συναφή περιουσιακά στοιχεία κλειδώθηκαν στην Bank of Cyprus.

1.26. Δεύτερο, η Bank of Cyprus αναλαμβάνει μέσω μιας διαδικασίας αγοράς και ανάληψης το σύνολο σχεδόν των περιουσιακών στοιχείων της Cyprus Popular Bank στην Κύπρο σε δίκαιη αξία, όπως και τις ασφαλισμένες καταθέσεις και την Επείγουσα Ενίσχυση Ρευστότητας σε ονομαστική αξία. Οι ανασφάλιστες καταθέσεις της Cyprus Popular Bank θα παραμείνουν στην οντότητα που θα τις κληρονομήσει (legacy entity). Στόχος είναι η αξία των μεταφερθέντων περιουσιακών στοιχείων να είναι υψηλότερη από τις μεταφερθείσες υποχρεώσεις, με τη διαφορά που αντιστοιχεί στην ανακεφαλαιοποίηση της Bank of Cyprus από τη Cyprus Popular Bank να ισούται με το 9% των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων (risk-weighted assets) που μεταφέρονται. Η Bank of Cyprus ανακεφαλαιοποιείται για να φθάσει ελάχιστο ποσό κύριων βασικών ιδίων κεφαλαίων (Core Tier 1) στο 9% κάτω από το δυσμενές σενάριο του ελέγχου αντοχής μέχρι το τέλος του προγράμματος, πράγμα που θα πρέπει να βοηθήσει στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και στην εξομάλυνση των συνθηκών χρηματοδότησης. Η μετατροπή 37,5% των ανασφάλιστων καταθέσεων της Bank of Cyprus σε μετοχές τάξης Α με πλήρη δικαιώματα ψήφου και δικαιώματα σε μέρισμα παρέχει το μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαιακών αναγκών, με πρόσθετες εισφορές μετοχικού κεφαλαίου από την οντότητα που θα κληρονομήσει τη Cyprus Popular Bank. Μέρος των υπόλοιπων ανασφάλιστων καταθέσεων της Bank of Cyprus θα παγώσουν προσωρινά.

1.27. Τρίτο, για να διασφαλισθεί ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι της κεφαλαιοποίησης, θα διεξαχθεί και ολοκληρωθεί μια πιο λεπτομερής και επικαιροποιημένη ανεξάρτητη αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της Bank of Cyprus και της Cyprus Popular Bank, όπως απαιτείται από το πλαίσιο εξυγίανσης τραπεζών, μέχρι τέλη Ιουνίου 2013. Προς το σκοπό αυτό, όχι αργότερα από μέσα Απριλίου 2013, θα συμφωνηθούν οι όροι εντολής της ανεξάρτητης άσκησης αποτίμησης, σε διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την ΕΚΤ και το ΔΝΤ. Μετά την αποτίμηση αυτή, αν χρειάζεται, θα γίνει πρόσθετη μετατροπή ανασφάλιστων καταθέσεων σε μετοχές τάξης Α για να διασφαλισθεί ότι ο στόχος 9% στα κύρια βασικά ίδια κεφάλαια κατηγορίας 1 (Core Tier 1) σε έλεγχο αντοχής θα επιτευχθεί μέχρι

το τέλος του προγράμματος. Σε περίπτωση που θα διαπιστωθεί ότι η τράπεζα είναι υπερκεφαλαιοποιημένη σε σχέση με το στόχο, θα αναληφθεί διαδικασία αντιστροφής μετοχών για αποπληρωμή στους καταθέτες του ποσού της υπερκεφαλαιοποίησης.»

Το εθνικό δίκαιο

- 11 Δυνάμει του άρθρου 3(1) και του άρθρου 5(1) του περί εξυγίανσης πιστωτικών και άλλων ιδρυμάτων νόμου της 22ας Μαρτίου 2013 [ΕΕ, παράρτημα Ι (Ι), αριθ. 4379, 22.3.2013, στο εξής: νόμος της 22ας Μαρτίου 2013], η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (στο εξής: ΚΤΚ), από κοινού με το Υπουργείο Οικονομικών, επιφορτίστηκε με τη λήψη μέτρων για την εξυγίανση των ιδρυμάτων που εμπίπτουν στον εν λόγω νόμο. Προς τον σκοπό αυτό, το άρθρο 12(1) του νόμου της 22ας Μαρτίου 2013 προβλέπει, αφενός, ότι η ΚΤΚ μπορεί, μέσω διατάγματος, να απαιτεί την αναδιάρθρωση των χρεών και υποχρεώσεων, υφιστάμενων ή μελλοντικών, οποιουδήποτε τύπου, του ιδρύματος που υπόκειται σε εξυγίανση, συμπεριλαμβανομένης της μειώσεως, τροποποίησης, διευθέτησεως ή αντικαταστάσεως του αρχικού κεφαλαίου ή του υπολειπόμενου ποσού, ή την ολική ή μερική μετατροπή χρεωστικών τίτλων ή υποχρεώσεων σε μετοχικό κεφάλαιο. Το άρθρο αυτό προβλέπει, αφετέρου, ότι οι «εγγυημένες καταθέσεις», κατά την έννοια του άρθρου 2, πέμπτο εδάφιο, του νόμου της 22ας Μαρτίου 2013, εξαιρούνται από τα μέτρα αυτά. Δεν αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων ότι πρόκειται για τις καταθέσεις ποσού κατώτερου των 100 000 ευρώ.
- 12 Το Περί Διάσωσης με Ίδια Μέσα της Τράπεζας Κύπρου Δημόσιας Εταιρείας Λτδ Διάταγμα του 2013, Κανονιστική Διοικητική Πράξη αριθ. 103 [ΕΕ, παράρτημα ΙΙΙ(Ι), αριθ. 4645, 29.3.2013, σ. 769, στο εξής: διάταγμα 103] προβλέπει την ανακεφαλαιοποίηση της Bank of Cyprus με επιβάρυνση των μη εξασφαλισμένων καταθετών, των μετόχων και των ομολογιούχων της, προκειμένου να καταστεί δυνατή η συνέχιση της παροχής τραπεζικών υπηρεσιών από αυτή. Έτσι, οι μη εξασφαλισμένες καταθέσεις μετατράπηκαν σε μετοχές της Bank of Cyprus (ποσοστό 37,5 % των μη εξασφαλισμένων καταθέσεων), σε τίτλους μετατρέψιμους από την Bank of Cyprus σε μετοχές ή σε καταθέσεις (ποσοστό 22,5 % των μη εξασφαλισμένων καταθέσεων), και σε τίτλους μετατρέψιμους από την ΚΤΚ σε καταθέσεις (ποσοστό 40 % των μη εξασφαλισμένων καταθέσεων). Το εν λόγω διάταγμα άρχισε να ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο του 10, στις 06:00 της 29ης Μαρτίου 2013.
- 13 Οι συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 2 και 5 του Περί της Πώλησης Ορισμένων Εργασιών της Cyprus Popular Bank Public Co. Ltd Διατάγματος του 2013, Κανονιστική Διοικητική Πράξη αριθ. 104 [ΕΕ, παράρτημα ΙΙΙ(Ι), αριθ. 4645, 29.3.2013, σ. 781, στο εξής: διάταγμα 104] προβλέπουν τη μεταβίβαση, την 29η Μαρτίου 2013, στις 06:10, ορισμένων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού της Cyprus Popular Bank Public Co. Ltd (στο εξής: Cyprus Popular Bank) προς την Bank of Cyprus, συμπεριλαμβανομένων των καταθέσεων ποσού κάτω των 100 000 ευρώ. Οι καταθέσεις ποσού άνω των 100 000 ευρώ παρέμειναν στη Cyprus Popular Bank, εν αναμονή της εκκαθαρίσεώς της.

Το ιστορικό των διαφορών

- 14 Κατά τους πρώτους μήνες του 2012, ορισμένες τράπεζες εγκατεστημένες στην Κύπρο, μεταξύ των οποίων η Cyprus Popular Bank και η Bank of Cyprus αντιμετώπισαν οικονομικές δυσχέρειες. Στο πλαίσιο αυτό, η Κυπριακή Δημοκρατία έκρινε αναγκαία την ανακεφαλαιοποίησή τους και υπέβαλε στον πρόεδρο της Ευρωομάδας σχετικό αίτημα χρηματοδοτικής συνδρομής από την ΕΔΧΣ ή από τον ΕΜΣ.
- 15 Με δήλωση της 27ης Ιουνίου 2012, η Ευρωομάδα επισήμανε ότι η χρηματοδοτική συνδρομή θα χορηγούνταν είτε από την ΕΔΧΣ είτε από τον ΕΜΣ, στο πλαίσιο προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής το οποίο θα συγκεκριμενοποιούνταν από μνημόνιο κατανόησης για το οποίο θα

διεξάγονταν διαπραγματεύσεις μεταξύ, αφενός, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, από κοινού με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), και, αφετέρου, των κυπριακών αρχών.

- 16 Η Κυπριακή Δημοκρατία και τα λοιπά κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία επί σχεδίου μνημονίου κατανόησης τον Μάρτιο του 2013. Με δήλωση της 16ης Μαρτίου 2013, η Ευρωομάδα χαιρέτισε τη συμφωνία αυτή και αναφέρθηκε σε ορισμένα από τα προβλεπόμενα μέτρα προσαρμογής, μεταξύ των οποίων και η θέσπιση εισφοράς επί των τραπεζικών καταθέσεων. Η Ευρωομάδα επισήμανε ότι, λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου αυτού, εκτιμούσε ότι ήταν κατ' αρχήν δικαιολογημένη η χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής ικανής να εξασφαλίσει την οικονομική σταθερότητα της Κύπρου και της ζώνης του ευρώ και κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να επιταχύνουν τις εν εξελίξει διαπραγματεύσεις.
- 17 Στις 18 Μαρτίου 2013, η Κυπριακή Δημοκρατία προέβλεψε ειδική αργία των τραπεζών για τις 19 και 20 Μαρτίου 2013. Οι κυπριακές αρχές αποφάσισαν να παρατείνουν την αργία των τραπεζών έως τις 28 Μαρτίου 2013 προκειμένου να αποφευχθούν μαζικές αναλήψεις από τους καταθέτες.
- 18 Στις 19 Μαρτίου 2013, η κυπριακή Βουλή των Αντιπροσώπων καταψήφισε το σχέδιο νόμου της Κυπριακής Κυβέρνησεως για τη θέσπιση εισφοράς επί όλων των τραπεζικών καταθέσεων στην Κύπρο. Εν συνεχεία, η κυπριακή Βουλή των Αντιπροσώπων ψήφισε τον νόμο της 22ας Μαρτίου 2013.
- 19 Με δήλωση της 25ης Μαρτίου 2013, η Ευρωομάδα ανακοίνωσε την επίτευξη συμφωνίας με τις κυπριακές αρχές επί των ουσιωδών στοιχείων του μελλοντικού προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής το οποίο είχε την υποστήριξη όλων των κρατών μελών με νόμισμα το ευρώ, καθώς και της Επιτροπής, της ΕΚΤ και του ΔΝΤ. Επιπλέον, η Ευρωομάδα χαιρέτισε τα σχεδιαζόμενα μέτρα αναδιαρθρώσεως του χρηματοπιστωτικού τομέα για τα οποία γινόταν λόγος στο παράρτημα της δηλώσεως αυτής.
- 20 Στις 25 Μαρτίου 2013, ο διοικητής της ΚΤΚ αποφάσισε να κινήσει διαδικασία εξυγιάνσεως για τη Bank of Cyprus και τη Cyprus Popular Bank. Προς τον σκοπό αυτό εκδόθηκαν στις 29 Μαρτίου 2013 τα διατάγματα 103 και 104, βάσει του νόμου της 22ας Μαρτίου 2013.
- 21 Κατά την έναρξη ισχύος των διαταγμάτων αυτών, οι αναιρεσείοντες διατηρούσαν καταθέσεις στη Bank of Cyprus ή στη Cyprus Popular Bank. Η εφαρμογή των προβλεπόμενων από τα εν λόγω διατάγματα μέτρων, είχε ως συνέπεια οι εν λόγω καταθέσεις να υποστούν σημαντική μείωση της αξίας τους, την οποία οι αναιρεσείοντες προσδιόρισαν με ακρίβεια.
- 22 Κατά τη συνεδρίαση της 24ης Απριλίου 2013 το συμβούλιο διοικητών του ΕΜΣ:
  - αποφάσισε να χορηγήσει στήριξη σταθερότητας, με τη μορφή διευκολύνσεως χρηματοπιστωτικής συνδρομής προς την Κυπριακή Δημοκρατία, σύμφωνα με την πρόταση του διευθύνοντος συμβούλου του ΕΜΣ·
  - ενέκρινε το σχέδιο μνημονίου κατανόησης που είχαν διαπραγματευθεί η Επιτροπή, σε συνεργασία με την ΕΚΤ και το ΔΝΤ, και η Κυπριακή Δημοκρατία·
  - ανέθεσε στην Επιτροπή να το υπογράψει εξ ονόματος του ΕΜΣ.
- 23 Το μνημόνιο κατανόησης υπογράφηκε στις 26 Απριλίου 2013 από τον Υπουργό Οικονομικών της Κυπριακής Δημοκρατίας, από τον διοικητή της ΚΤΚ και από τον αντιπρόεδρο της Επιτροπής Ο. Rehn, ο οποίος ενεργούσε εξ ονόματος του ΕΜΣ.

- 24 Στις 8 Μαΐου 2013 το διοικητικό συμβούλιο του ΕΜΣ ενέκρινε τη συμφωνία για τη διευκόλυνση χρηματοπιστωτικής συνδρομής καθώς και πρόταση για τους όρους καταβολής της πρώτης δόσεως της συνδρομής προς την Κυπριακή Δημοκρατία. Η δόση αυτή έπρεπε να χορηγηθεί σε δύο χωριστές εκταμιεύσεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν, αντιστοίχως, στις 13 Μαΐου 2013 (2 δισεκατομμύρια ευρώ) και στις 26 Ιουνίου 2013 (1 δισεκατομμύριο ευρώ). Η δεύτερη δόση, ποσού 1,5 δισεκατομμυρίου ευρώ, εκταμιεύθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2013.

Οι διαδικασίες ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και οι αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις

- 25 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 24 Μαΐου 2013, οι νυν αναιρεσείοντες άσκησαν τρεις προσφυγές με τις οποίες ζητούσαν από το Γενικό Δικαστήριο:
- να υποχρεώσει την Επιτροπή και την ΕΚΤ να τους καταβάλουν αποζημίωση ίση με τη μείωση της αξίας των αντίστοιχων καταθέσεων τους·
  - «επιπλέον και/ή επικουρικώς» να ακυρώσει τα επίμαχα σημεία, και
  - να εκδικάσει ταχέως την προσφυγή και, εν αναμονή της εκδικάσεως, να διατάξει τα «αναγκαία προσωρινά μέτρα δυνάμει του άρθρου [279 ΣΛΕΕ] για να διασφαλίσει τη θέση [τους] χωρίς όμως να θίξει τη στήριξη σταθερότητας που χορηγήθηκε στην [Κυπριακή Δημοκρατία]».
- 26 Με χωριστά δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 24 Σεπτεμβρίου και την 1η Οκτωβρίου 2013, αντιστοίχως, η Επιτροπή και η ΕΚΤ προέβαλαν ενστάσεις απαραδέκτου, δυνάμει του άρθρου 114 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.
- 27 Με τις αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τις προσφυγές στο σύνολό τους ως, εν μέρει, απαραδέκτες και, εν μέρει, προδήλως στερούμενες νομικής βάσεως.

Αιτήματα των διαδίκων

- 28 Οι αναιρεσείοντες ζητούν από το Δικαστήριο:
- να αναιρέσει τις αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις όσον αφορά τα δύο πρώτα αιτήματα που υποβλήθηκαν πρωτοδίκως, ήτοι το αίτημα αποζημιώσεως και/ή το αίτημα ακυρώσεως των επίμαχων σημείων, και
  - να αναπέμψει τις υποθέσεις ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.
- 29 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΕΚΤ ζητούν από το Δικαστήριο:
- να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως, και
  - να καταδικάσει τους αναιρεσείοντες στα δικαστικά έξοδα.
- 30 Με απόφαση της 21ης Αυγούστου 2015, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου διέταξε τη συνεκδίκαση των υποθέσεων C-8/15 P έως C-10/15 P προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί των αιτήσεων αναίρεσως

- 31 Προς στήριξη των αιτήσεων τους αναίρεσως, οι ανααιρεσείοντες προβάλλουν έναν λόγο αναίρεσως, αντλούμενο από σφάλματα στα οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την εκτίμηση των προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται η στοιχειοθέτηση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης.
- 32 Η Επιτροπή και η ΕΚΤ ζητούν να κηρυχθούν απαράδεκτες οι αιτήσεις αναίρεσως και προσθέτουν ότι, εν πάση περιπτώσει, ο λόγος αναίρεσως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του παραδεκτού

- 33 Η Επιτροπή και η ΕΚΤ προβάλλουν ένσταση απαραδέκτου των αιτήσεων αναίρεσως για τον λόγο ότι οι ανααιρεσείοντες περιορίζονται, κατ' ουσίαν, σε επανάληψη των λόγων και επιχειρημάτων που είχαν ήδη προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και αμφισβητούν τις σχετικές με πραγματικά περιστατικά εκτιμήσεις στις οποίες το Γενικό Δικαστήριο προέβη όσον αφορά τα διάφορα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν.
- 34 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά τα άρθρα 256 ΣΛΕΕ και 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αίτηση αναίρεσως περιορίζεται σε νομικά ζητήματα και πρέπει να στηρίζεται σε λόγους που αφορούν αναρμοδιότητα του Γενικού Δικαστηρίου, πλημμέλειες κατά την ενώπιόν του διαδικασία που θίγουν τα συμφέροντα του ανααιρεσείοντος ή παραβίαση του δικαίου της Ένωσης από το Γενικό Δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-192/13 P, EU:C:2014:2156, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 35 Επιπλέον, από τα άρθρα 256 ΣΛΕΕ και 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τα άρθρα 168, παράγραφος 1, στοιχείο δ', και 169, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η αίτηση αναίρεσως πρέπει να παραθέτει επακριβώς τα επικρινόμενα σημεία της αποφάσεως της οποίας ζητείται η αναίρεση, καθώς και τα νομικά επιχειρήματα που στηρίζουν κατά τρόπο συγκεκριμένο το αίτημα αυτό (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2000, Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής, C-352/98 P, EU:C:2000:361, σκέψη 34, και της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-192/13 P, EU:C:2014:2156, σκέψη 43).
- 36 Ειδικότερα, στο άρθρο 169, παράγραφος 2, του ως άνω Κανονισμού, ορίζεται ότι οι προβαλλόμενοι λόγοι και τα προβαλλόμενα νομικά επιχειρήματα προσδιορίζουν με ακρίβεια τα σημεία του σκεπτικού της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου που αμφισβητούνται.
- 37 Επομένως, δεν πληροί τις επιταγές περί αιτιολογήσεως που απορρέουν από τις διατάξεις αυτές η αίτηση αναίρεσως η οποία περιορίζεται στην επανάληψη ή στην κατά γράμμα παράθεση των λόγων και επιχειρημάτων που έχουν ήδη προβληθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, περιλαμβανομένων και εκείνων που στηρίζονται σε πραγματικούς ισχυρισμούς που έχουν ρητώς απορριφθεί από αυτό. Συγκεκριμένα, μια τέτοια αίτηση αναίρεσως αποτελεί στην πραγματικότητα αίτηση για απλή επανεξέταση του δικογράφου της προσφυγής που κατατέθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η οποία δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου (βλ. απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-192/13 P, EU:C:2014:2156, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 38 Εντούτοις, σε περίπτωση που ο ανααιρεσείων αμφισβητεί την ερμηνεία ή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης από το Γενικό Δικαστήριο, τα νομικά ζητήματα που εξετάστηκαν πρωτοδίκως μπορούν να αποτελέσουν εκ νέου αντικείμενο συζητήσεως κατά την εξέταση αιτήσεως αναίρεσως. Πράγματι, αν ο ανααιρεσείων δεν μπορούσε να στηρίξει, κατά τον τρόπο αυτόν, την αίτησή του αναίρεσως σε

λόγους και επιχειρήματα που είχε ήδη προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η αναιρετική διαδικασία θα καθίστατο εν μέρει άνευ αντικειμένου (βλ. απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-192/13 Ρ, ΕΥ:C:2014:2156, σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 39 Εν προκειμένω, οι αναιρεσείοντες, με τον λόγο αναιρέσεως που προβάλλουν, σκοπούν να αποδείξουν την έλλειψη αιτιολογίας ή την ανεπαρκή αιτιολογία των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων και να αμφισβητήσουν την απάντηση που το Γενικό Δικαστήριο ρητώς έδωσε σε νομικά ζητήματα, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ελέγχου εκ μέρους του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως.
- 40 Επιπροσθέτως, μολονότι είναι αληθές ότι η δομή των επιχειρημάτων που προέβησαν οι αναιρεσείοντες με τις αιτήσεις τους αναιρέσεως δεν είναι σαφής, διαπιστώνεται πάντως ότι, σύμφωνα με το άρθρο 169, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, προσδιορίζονται σε αυτές τα σημεία του σκεπτικού των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων που αμφισβητούνται καθώς και τα νομικά επιχειρήματα που παρέχουν στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να ασκήσει τον έλεγχο νομιμότητας.
- 41 Επομένως, οι αιτήσεις αναιρέσεως είναι παραδεκτές.

Επί της ουσίας

Επιχειρήματα των αναιρεσιδόντων

- 42 Οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον περιορίστηκε να κρίνει, με τη σκέψη 45 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων, ότι τα καθήκοντα που ανατίθενται στην Επιτροπή και στην ΕΚΤ δεν περιελάμβαναν την άσκηση ίδιας εξουσίας λήψεως αποφάσεων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο παρέβη το άρθρο 13, παράγραφος 4, της Συνθήκης για τον ΕΜΣ, μη λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η Επιτροπή υπέγραψε το μνημόνιο κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013 μολονότι αυτό περιείχε παράνομη προϋπόθεση. Επομένως, οι πραγματικοί υπεύθυνοι για τη διάσωση με ίδια μέσα των κυπριακών τραπεζών ήταν η Επιτροπή και η ΕΚΤ.
- 43 Συναφώς, οι αναιρεσείοντες επισημαίνουν ότι ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου είχαν υποστηρίξει ότι η πραγματική αιτία της μείωσης της αξίας των καταθέσεων τους αναγόταν στις προϋποθέσεις προς τις οποίες συναρτάτο η διευκόλυνση χρηματοπιστωτικής συνδρομής που χορηγήθηκε στην Κυπριακή Δημοκρατία και στον τρόπο που αυτές απαιτήθηκαν από την Επιτροπή και την ΕΚΤ. Συγκεκριμένα, το εν λόγω κράτος μέλος υποχρεώθηκε από την Επιτροπή και την ΕΚΤ να προβεί στην έκδοση των διαταγμάτων 103 και 104, υπό την καθοδήγηση των υπαλλήλων των θεσμικών αυτών οργάνων οι οποίοι παρενέβησαν επειγόντως προς τον σκοπό αυτό. Οι αναιρεσείοντες διευκρινίζουν συναφώς ότι η Κυπριακή Δημοκρατία είχε υποβάλει αίτηση περί παροχής διευκόλυνσης χρηματοπιστωτικής συνδρομής με σκοπό την ανακεφαλαιοποίηση της Cyprus Popular Bank και της Bank of Cyprus και όχι την εξυγίανση αυτών διά της πρόωρης εφαρμογής μέτρου διάσωσης με ίδια μέσα. Κατά τους αναιρεσείοντες, η αρχική θέση της Επιτροπής και της ΕΚΤ ήταν, αντιθέτως, ότι έπρεπε να χρησιμοποιηθεί το εν λόγω μέτρο.
- 44 Οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν απάντησε στα επιχειρήματά τους σχετικά με τον καθοριστικό ρόλο τον οποίο διαδραμάτισαν τα εν λόγω θεσμικά όργανα στο πλαίσιο της υπογραφής του μνημονίου κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013 και, συνακόλουθα, της επελεύσεως της οικονομικής ζημίας που συνδέεται με την ανακεφαλαιοποίηση της Bank of Cyprus και την εξυγίανση της Cyprus Popular Bank.

- 45 Οι αναιρεσεύοντες υποστηρίζουν, επίσης, ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εξέταση του επιχειρήματός τους ότι η Επιτροπή δεν μερίμνησε για τη συμβατότητα του μνημονίου κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013 με το δίκαιο της Ένωσης.
- 46 Στο πλαίσιο αυτό, οι αναιρεσεύοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν έλαβε υπόψη ως όφειλε την προβαλλόμενη αδράνεια της Επιτροπής μολονότι, κατά τη διατύπωση της σκέψεως 164 της αποφάσεως της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle (C-370/12, EU:C:2012:756), τα καθήκοντα που ανατίθενται στην Επιτροπή από τη Συνθήκη για τον ΕΜΣ της επιτρέπουν, όπως προβλέπει το άρθρο 13, παράγραφοι 3 και 4, της Συνθήκης αυτής, να μεριμνά για τη συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης των μνημονίων κατανόησης που συνάπτονται από τον ΕΜΣ και ότι, κατά τη σκέψη 174 της εν λόγω αποφάσεως, βάσει του άρθρου 13, παράγραφος 3, της ως άνω Συνθήκης, το μνημόνιο κατανόησης, το οποίο αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης με το κράτος μέλος που ζητεί τη χορήγηση στήριξης σταθερότητας, πρέπει να συνάδει πλήρως με το δίκαιο της Ένωσης. Κατά τους αναιρεσεύοντες, το Δικαστήριο έχει, ως εκ τούτου, αποφανθεί ότι οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η παροχή διευκόλυνσης χρηματοπιστωτικής συνδρομής πρέπει να είναι σύμφωνες με το δίκαιο της Ένωσης.
- 47 Η εφαρμογή ωστόσο ενός μέτρου διάσωσης με ίδια μέσα, όπως αυτό περί του οποίου γίνεται λόγος στα επίμαχα σημεία, συνιστά πρόδηλη προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας η οποία αντιβαίνει προς το άρθρο 17, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προς το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950.
- 48 Η Επιτροπή και η ΕΚΤ αμφισβητούν το βάσιμο των επιχειρημάτων που προέβαλαν οι αναιρεσεύοντες.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 49 Με τον λόγο αναιρέσεως που προβάλλουν, οι αναιρεσεύοντες αμφισβητούν την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά τον ρόλο που διαδραμάτισαν η Επιτροπή και η ΕΚΤ στο πλαίσιο της υπογραφής του μνημονίου κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013. Ειδικότερα, υποστηρίζουν ότι τα θεσμικά αυτά όργανα είναι οι πραγματικοί υπεύθυνοι όσον αφορά τη διάσωση με ίδια μέσα που εφαρμόσθηκε στην Κύπρο και ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εξέταση του επιχειρήματός τους ότι η Επιτροπή παρέλειψε να μεριμνήσει για τη συμβατότητα του μνημονίου κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013 με το δίκαιο της Ένωσης.
- 50 Ο λόγος αυτός αναιρέσεως βάλλει, αφενός, κατά των σκέψεων 44 έως 47 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων, με τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι το μνημόνιο κατανόησης δεν αποτελούσε πράξη της Επιτροπής και της ΕΚΤ και, συνακόλουθα, έκρινε ότι το ίδιο δεν είχε αρμοδιότητα να αποφανθεί επί των αιτημάτων αποζημιώσεως, στο μέτρο που αυτά στηρίζονταν στον παράνομο χαρακτήρα των επίμαχων σημείων. Αφετέρου, βάλλει κατά των σκέψεων 48 έως 54 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων, με τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι οι αναιρεσεύοντες δεν είχαν αποδείξει ότι η ζημία την οποία υποστηρίζουν ότι υπέστησαν προκλήθηκε από την παράβαση εκ μέρους της Επιτροπής φερόμενης υποχρεώσεώς της να διασφαλίσει το συμβατό του μνημονίου κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013 με το δίκαιο της Ένωσης.
- 51 Το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, με τη σκέψη 44 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων, ότι το εν λόγω μνημόνιο κατανόησης υπογράφηκε από κοινού από τον ΕΜΣ και την Κυπριακή Δημοκρατία και ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 13, παράγραφος 4, της Συνθήκης για τον ΕΜΣ, η Επιτροπή υπέγραψε το ίδιο αυτό μνημόνιο κατανόησης εξ ονόματος του ΕΜΣ και μόνο. Εν συνεχεία, στηριζόμενο στη σκέψη 161 της αποφάσεως της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle (C-370/12, EU:C:2012:756), το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, με τη σκέψη 45 των εν λόγω διατάξεων, ότι, μολονότι η Συνθήκη για τον ΕΜΣ αναθέτει στην Επιτροπή και την ΕΚΤ ορισμένα καθήκοντα τα οποία συνδέονται με την

εφαρμογή των σκοπών της Συνθήκης αυτής, αφενός, τα καθήκοντα που ανατίθενται στην Επιτροπή και στην ΕΚΤ στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΜΣ δεν παρέχουν ίδια εξουσία λήψεως αποφάσεων και, αφετέρου, οι ενέργειες των εν λόγω δύο οργάνων στο πλαίσιο της ως άνω Συνθήκης δεσμεύουν μόνον τον ΕΜΣ.

- 52 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι από τη δήλωση της Ευρωομάδας της 27ης Ιουνίου 2012 προκύπτει ότι αυτή ανέθεσε στην Επιτροπή και την ΕΚΤ να διαπραγματευθούν με τις κυπριακές αρχές ένα πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής το οποίο θα συγκεκριμενοποιούνταν από μνημόνιο κατανόησης. Συμμετέχοντας στις διαπραγματεύσεις με τις κυπριακές αρχές και παρέχοντας τεχνική εμπειρογνωμοσύνη, συμβουλές και καθοδήγηση, η Επιτροπή και η ΕΚΤ ενήργησαν εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που τους αναθέτει το άρθρο 13, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τον ΕΜΣ. Η συμμετοχή ωστόσο της Επιτροπής και της ΕΚΤ, όπως αυτή προβλέπεται από την εν λόγω διάταξη, στη διαδικασία η οποία κατέληξε στην υπογραφή του μνημονίου κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013 δεν αρκεί προκειμένου αυτό να χαρακτηριστεί ως πράξη δυνάμενη να τους αποδοθεί.
- 53 Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε το Δικαστήριο με τη σκέψη 161 της απόφασης της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle (C-370/12, EU:C:2012:756), τα καθήκοντα που ανατίθενται στην Επιτροπή και στην ΕΚΤ στο πλαίσιο της Συνθήκης για τον ΕΜΣ, όσο σημαντικά και αν είναι, δεν παρέχουν ίδια εξουσία λήψεως αποφάσεων. Εξάλλου, οι ενέργειες των εν λόγω δύο οργάνων στο πλαίσιο της ως άνω Συνθήκης δεσμεύουν μόνον τον ΕΜΣ.
- 54 Επιπροσθέτως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 53 των προτάσεών του, το γεγονός ότι ένα ή περισσότερα θεσμικά όργανα της Ένωσης ενδέχεται να έχουν ορισμένο ρόλο στο πλαίσιο του ΕΜΣ δεν μεταβάλλει τη φύση των πράξεων του ΕΜΣ, οι οποίες βρίσκονται εκτός της έννομης τάξης της Ένωσης.
- 55 Πάντως, μολονότι η διαπίστωση αυτή δύναται να επηρεάσει το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, εντούτοις δεν εμποδίζει την επίκληση κατά της Επιτροπής και της ΕΚΤ, στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως δυνάμει του άρθρου 268 και του άρθρου 340, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, παράνομων συμπεριφορών οι οποίες συνδέονται, ενδεχομένως, με την υπογραφή μνημονίου κατανόησης εξ ονόματος του ΕΜΣ.
- 56 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι τα καθήκοντα που ανατίθενται στην Επιτροπή και την ΕΚΤ στο πλαίσιο της Συνθήκης για τον ΕΜΣ δεν αλλοιώνουν τις αρμοδιότητες τις οποίες οι Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ αναθέτουν στα εν λόγω θεσμικά όργανα (απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, σκέψη 162).
- 57 Πράγματι, όσον αφορά την Επιτροπή, από το άρθρο 17, παράγραφος 1, ΣΕΕ προκύπτει ότι «προάγει το κοινό συμφέρον της Ένωσης» και «επιβλέπει την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης» (απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, σκέψη 163).
- 58 Εξάλλου, τα καθήκοντα που ανατίθενται στην Επιτροπή από τη Συνθήκη για τον ΕΜΣ της επιβάλλουν, όπως προβλέπει το άρθρο 13, παράγραφοι 3 και 4, της Συνθήκης αυτής, την υποχρέωση να μεριμνά για τη συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης των μνημονίων κατανόησης που συνάπτονται από τον ΕΜΣ (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, σκέψη 164).
- 59 Επομένως, όπως η ίδια η Επιτροπή παραδέχθηκε απαντώντας σε ερώτηση που υποβλήθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το θεσμικό αυτό όργανο διατηρεί, στο πλαίσιο της Συνθήκης για τον ΕΜΣ, τον ρόλο του ως θεματοφύλακα των Συνθηκών, όπως αυτός προκύπτει από το άρθρο 17, παράγραφος 1, ΣΕΕ, και επομένως ότι θα έπρεπε να μην υπογράψει ένα μνημόνιο κατανόησης για τη συμβατότητα του οποίου με το δίκαιο της Ένωσης διατηρεί αμφιβολίες.

- 60 Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή του άρθρου 268 και του άρθρου 340, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, καθόσον κατέληξε στο συμπέρασμα, με τις σκέψεις 46 και 47 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων, ότι δεν είχε αρμοδιότητα να αποφανθεί επί αιτήματος αποζημιώσεως που στηρίζεται στον παράνομο χαρακτήρα των επίμαχων σημείων βάσει της διαπιστώσεως και μόνον ότι η υιοθέτηση των εν λόγω σημείων δεν μπορούσε τυπικώς να αποδοθεί ούτε στην Επιτροπή ούτε στην ΕΚΤ.
- 61 Κατά συνέπεια, οι αιτήσεις αναιρέσεως πρέπει να γίνουν δεκτές και να αναιρεθούν οι αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις.

Επί των προσφυγών ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

- 62 Σύμφωνα με το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε περίπτωση αναιρέσεως της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση. Τούτο ισχύει εν προκειμένω.
- 63 Πράγματι, το Δικαστήριο είναι σε θέση να αποφανθεί το ίδιο επί του αιτήματος των αναιρεσιδόντων, δυνάμει του άρθρου 268 και του άρθρου 340, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, για την αποκατάσταση της ζημίας που φέρονται ότι υπέστησαν, αφενός, λόγω της προσθήκης από την Επιτροπή και την ΕΚΤ των επίμαχων σημείων στο μνημόνιο κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013 και, αφετέρου, λόγω της παράβασης από την Επιτροπή της υποχρεώσεώς της να διασφαλίζει, στο πλαίσιο της υπογραφής του εν λόγω μνημονίου κατανόησης, το συμβατό του μνημονίου με το δίκαιο της Ένωσης.
- 64 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, θεμελιώνεται εφόσον συντρέχει ένα σύνολο προϋποθέσεων σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτόμενης στα όργανα της Ένωσης συμπεριφοράς, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της συμπεριφοράς του οργάνου και της προβαλλόμενης ζημίας (απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2014, Giordano κατά Επιτροπής, C-611/12 Ρ, EU:C:2014:2282, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 65 Όσον αφορά την πρώτη από τις προϋποθέσεις αυτές, το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη διευκρινίσει ότι πρέπει να έχει αποδειχθεί κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου έχοντος ως σκοπό την απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2000, Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής, C-352/98 Ρ, EU:C:2000:361, σκέψη 42, καθώς και της 10ης Ιουλίου 2014, Νικολάου κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, C-220/13 Ρ, EU:C:2014:2057, σκέψη 53).
- 66 Εν προκειμένω, ο κανόνας δικαίου του οποίου τη μη τήρηση προσάπτουν οι αναιρεσιδόντες στην Επιτροπή στο πλαίσιο της υπογραφής του μνημονίου κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013, είναι στο άρθρο 17, παράγραφος 1, του Χάρτη. Η διάταξη αυτή, η οποία ορίζει ότι κάθε πρόσωπο δικαιούται να είναι κύριος των νομίμως κτηθέντων αγαθών του, συνιστά κανόνα δικαίου που αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες.
- 67 Εξάλλου, επισημαίνεται ότι, μολοντί ασφαλώς τα κράτη μέλη δεν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης στο πλαίσιο της Συνθήκης για τον ΕΜΣ, και επομένως ότι ο Χάρτης δεν απευθύνεται σε αυτά στο ως άνω πλαίσιο (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, σκέψεις 178 έως 181), αντιθέτως, ο Χάρτης απευθύνεται στα θεσμικά όργανα της Ένωσης ακόμη και στην περίπτωση που, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 85 των προτάσεών του, αυτά ενεργούν εκτός του νομικού πλαισίου της Ένωσης. Πράγματι, στο πλαίσιο της υπογραφής μνημονίου κατανόησης όπως αυτό της 26ης Απριλίου 2013, η Επιτροπή υποχρεούται βάσει τόσο του άρθρου 17, παράγραφος 1, ΣΕΕ, το οποίο της αναθέτει το γενικό καθήκον να επιβλέπει την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, όσο και του άρθρου 13, παράγραφοι 3 και 4, της

Συνθήκης για τον ΕΜΣ, το οποίο της επιβάλλει να μεριμνά για τη συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης των μνημονίων κατανόησης που συνάπτονται από τον ΕΜΣ (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, σκέψεις 163 και 164), να διασφαλίζει ότι το μνημόνιο αυτό είναι σύμφωνο με τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται από τον Χάρτη.

- 68 Επομένως, πρέπει να εξετασθεί αν η Επιτροπή, στο πλαίσιο της υπογραφής του μνημονίου κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013, συνέβαλε σε κατάφωρη παράβαση του κατά την έννοια του άρθρου 17, παράγραφος 1, του Χάρτη δικαιώματος ιδιοκτησίας των αναιρεσιόντων.
- 69 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το δικαίωμα ιδιοκτησίας το οποίο κατοχυρώνεται από την εν λόγω διάταξη του Χάρτη δεν συνιστά απόλυτο προνόμιο και ότι η άσκησή του μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς που δικαιολογούνται από σκοπούς γενικού συμφέροντος που επιδιώκει η Ένωση (βλ. αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2011, Bank Mellī Iran κατά Συμβουλίου, C-548/09 Ρ, EU:C:2011:735, σκέψη 113, και της 12ης Μαΐου 2016, Bank of Industry and Mine κατά Συμβουλίου, C-358/15 Ρ, EU:C:2016:338, σκέψη 55).
- 70 Κατά συνέπεια, όπως προκύπτει από το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, μπορούν να επιβληθούν περιορισμοί στην άσκηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί ανταποκρίνονται πράγματι σε επιδιωκόμενους σκοπούς γενικού συμφέροντος και δεν συνιστούν, σε σχέση προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, δυσανάλογη και ανεπίτρεπτη επέμβαση θίγουσα την ίδια την υπόσταση του ως άνω κατοχυρωμένου δικαιώματος (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2011, Bank Mellī Iran κατά Συμβουλίου, C-548/09 Ρ, EU:C:2011:735, σκέψη 114, και της 12ης Μαΐου 2016, Bank of Industry and Mine κατά Συμβουλίου, C-358/15 Ρ, EU:C:2016:338, σκέψη 56).
- 71 Συναφώς, επισημαίνεται ότι από το άρθρο 12 της Συνθήκης για τον ΕΜΣ προκύπτει ότι η υπογραφή μνημονίου κατανόησης, όπως αυτό το οποίο προέκυψε από τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των κυπριακών αρχών και, μεταξύ άλλων, της Επιτροπής, ανταποκρίνεται σε σκοπό γενικού συμφέροντος που επιδιώκει η Ένωση, ήτοι στη διασφάλιση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της.
- 72 Πράγματι, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην οικονομία της Ένωσης. Οι τράπεζες και τα πιστωτικά ιδρύματα συνιστούν βασική πηγή χρηματοδοτήσεως για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις διάφορες αγορές. Επιπλέον, συχνά οι τράπεζες είναι στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους και αρκετές εξ αυτών λειτουργούν σε διεθνές επίπεδο. Για τον λόγο αυτό η αδυναμία εκπληρώσεως των υποχρεώσεων μίας ή περισσοτέρων τραπεζών ενέχει τον κίνδυνο ταχύτατης εξαπλώσεως στις λοιπές τράπεζες, είτε στο οικείο κράτος μέλος είτε σε άλλα κράτη μέλη. Αυτό ενέχει, συνακόλουθα, τον κίνδυνο αρνητικών δευτερογενών επιπτώσεων σε άλλους τομείς της οικονομίας (απόφαση της 19ης Ιουλίου 2016, Kotnik κ.λπ., C-526/14, EU:C:2016:570, σκέψη 50).
- 73 Εν προκειμένω, τα μέτρα που προσδιορίζονται στα επίμαχα σημεία προβλέπουν, μεταξύ άλλων, την ανάληψη από τη Bank of Cyprus των ασφαλισμένων καταθέσεων της Cyprus Popular Bank, τη μετατροπή 37,5% των ανασφάλιστων καταθέσεων της Bank of Cyprus σε μετοχές με πλήρη δικαιώματα ψήφου και δικαιώματα σε μέρος, καθώς και το προσωρινό πάγωμα μέρους των υπόλοιπων ανασφάλιστων καταθέσεων, με τη διευκρίνιση ότι, σε περίπτωση που θα διαπιστωθεί ότι η Bank of Cyprus είναι υπερκεφαλαιοποιημένη σε σχέση με τον στόχο 9% στα κύρια βασικά ίδια κεφάλαια κατηγορίας 1 (Core Tier 1) σε έλεγχο αντοχής, θα αναληφθεί διαδικασία αντιστροφής μετοχών για αποπληρωμή στους καταθέτες του ποσού της υπερκεφαλαιοποίησης.
- 74 Λαμβανομένου υπόψη του σκοπού της διασφάλισης της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος της ζώνης του ευρώ και του άμεσου κινδύνου οικονομικής ζημίας τον οποίο θα διέτρεχαν οι καταθέτες των οικείων δύο τραπεζών σε περίπτωση πτωχεύσεως αυτών, τα εν λόγω μέτρα δεν συνιστούν υπέρμετρα και απαράδεκτη παρέμβαση θίγουσα την ίδια την ουσία του δικαιώματος

ιδιοκτησίας των αναιρεσιόντων. Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν ως αδικαιολόγητοι περιορισμοί του εν λόγω δικαιώματος (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 10ης Ιουλίου 2003, Booker Aquaculture και Hydro Seafood, C-20/00 και C-64/00, EU:C:2003:397, σκέψεις 79 έως 86).

- 75 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω στοιχείων, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή, καθόσον επέτρεψε την υιοθέτηση των επίδικων σημείων, συνέβαλε σε προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας των αναιρεσιόντων το οποίο κατοχυρώνεται από το άρθρο 17, παράγραφος 1, του Χάρτη.
- 76 Επομένως, η πρώτη προϋπόθεση για τη θεμελίωση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης δεν πληρούται εν προκειμένω, με συνέπεια ότι τα αιτήματα αποζημιώσεως που διατύπωσαν οι αναιρεσιόντες πρέπει να απορριφθούν ως νόμω αβάσιμα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 77 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αυτό αποφαινεται επί των εξόδων. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 2, του ίδιου Κανονισμού, που εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου του 184, παράγραφος 1, όταν οι ηττηθέντες διάδικοι είναι περισσότεροι του ενός, το Δικαστήριο αποφασίζει για την κατανομή των εξόδων.
- 78 Δεδομένου ότι οι αιτήσεις αναιρέσεως έγιναν δεκτές, πλην όμως οι προσφυγές ακυρώσεως απορρίφθηκαν, οι Ledra Advertising, Α. Ελευθερίου, Ε. Ελευθερίου, Λ. Παπαχριστοφή, Χ. Θεοφίλου και Ε. Θεοφίλου καθώς και η Επιτροπή και η ΕΚΤ φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

- 1) **Αναιρεί τις διατάξεις του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 10ης Νοεμβρίου 2014, Ledra Advertising κατά Επιτροπής και ΕΚΤ (T-289/13, EU:T:2014:981), της 10ης Νοεμβρίου 2014, Ελευθερίου και Παπαχριστοφή κατά Επιτροπής και ΕΚΤ (T-291/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:978), και της 10ης Νοεμβρίου 2014, Θεοφίλου κατά Επιτροπής και ΕΚΤ (T-293/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:979).**
- 2) **Απορρίπτει τις προσφυγές ακυρώσεως που ασκήθηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στις υποθέσεις T-289/13, T-291/13 και T-293/13.**
- 3) **Οι Ledra Advertising Ltd, Ανδρέας Ελευθερίου, Ελένη Ελευθερίου, Λίλια Παπαχριστοφή, Χρήστος Θεοφίλου και Ελένη Θεοφίλου καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) φέρουν έκαστος τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν τόσο πρωτοδίκως όσο και κατ' αναίρεση.**

(υπογραφές)